

Saavutettavuustestausraportti

15.9.2020

Reijo Juntunen
Annanpura Oy
P. 050 370 1102
reijo.juntunen@annanpura.fi

Testaustoimeksianto

Olemme kevään ja kesän aikana kehittäneet LähiTapiolan Duet Design System - kirjastoon kalenterikomponenttia, jonka pitäisi testiemme perusteella jotakuinkin täyttää WCAG 2.1 AA -tason vaatimukset. Olemme erityisesti kiinnittäneet huomiota näppäimistön ja ruudunlukijoiden tukeen.

Julkaisemme komponentista myös avoimen lähdekoodin version ja haluaisimme tilata teiltä nyt arvion komponentin saavutettavuuden tasosta. Toiveena olisi, että saavutettavuuden taso ja mahdolliset ongelmakohdat voitaisiin verifioida seuraavilla ruudunlukijoilla:

- VoiceOver macOS:lla/iOS:lla
- TalkBack Androidilla
- NVDA Windowsilla
- Jaws Windowsilla

Selainpuolella tuetaan toistaiseksi vain moderneja selaimia, jolloin myös testaus tulisi rajoittua tälle akselille (tarvetta ei siis ole esim. IE11-testaukseen).

Testattava URL: <https://www.duetds.com/demos/date-picker-a11y-testing-fi/>

Käyttöjärjestelmä: macOS & VoiceOver

Safari

Päivämäärän valitseminen onnistuu hyvin. Kuukauden päivämäärien välillä pystyy helposti liikkumaan nuolinäppäimillä ja Enterillä suorittamaan päivän valinnan.

Se, mikä ei välity käyttäjälle tällä navigointitavalla, on viikonpäivä, joka on sarakeotsikkona. Sarakeotsikon saa selville, kun käyttää apuvälineen taulukkonavigointikomentoja ja navigoi kalenteritaulukon ylimmälle riville, jolloin sarakeotsikon saa selville. Jos liikkumisen tekee nuolinäppäimillä, kalenteri vierittyy automaattisesti, eikä käyttäjä pysy saman kuukauden

sisällä. Tämä on hieman ristiriidassa sen kanssa, että ruudulla on myös painikkeet Edellinen- ja seuraava kuukausi.

Google Chrome

Havainnot muutoin samat, mutta Chromessa sarakeotsikot, eli tässä tapauksessa viikonpäivät puhutaan taulukkonavigoinnissa myös muilla, kuin taulukon 1. rivillä. Tämä on siten selkeästi jo parempi käyttäjän hahmotuskyvyn kannalta.

Windows-käyttöjärjestelmä

Parhaiten kokonaisuudessaan toimii JAWS for Windows, kun käytetään selaimena Firefoxia. Tällöin toiminta on lähes täydellistä.

Ongelmana Firefoxin kanssa on liika puheliaisuus modaalista dialogia avattaessa. Kun käyttäjä painaa Enter Valitse päivämäärä -painikkeen kohdalla, apuvälineohjelma lukee ruudulla olevia tekstejä, jotka eivät liity asiaan. Käytännössä ruudunlukuohjelma toistaa pariin kertaan ruudulla olevien syöttökenttien Labelit sekä staattisen ohjetekstin ja lopuksi sarakeotsikot kalenteritaulukosta. Dialogiin liittyvä ohjeteksti on järjestyksessä vasta kalenteritaulukon jälkeen, joten sen puhuminen ei ole automaattista. Olisikin hyvä, jos kalenterin käytön ohjeistus olisi ylempänä ja käyttäjän luettavissa ennen kalenteriin siirtymistä.

Kokonaisuutta ajatellen tämä (liiallisen puheen määrä) on ylimääräistä tietoa, jonka puheen määrää voisi rajoittaa ja puhua ainoastaan ohjeeksi ja puhuttavaksi tarkoitetut tekstit. Jos kyse on ainoastaan demosivun ongelmasta, tämän kommentin voi ohittaa.

Chrome ja Edge

Näiden selainten kanssa toiminta on hyvin luotettavaa. JAWS for Windows kärsii näiden selainten kanssa ongelmasta, jossa maanantain sarakeotsikkoa ei puhuta. Muiden sarakkeiden sarakeotsikot puhutaan normaalisti. NVDA-ruudunlukuohjelmalla tätä ongelmaa ei ollut millään selaimella.

Huomio NVDA-ruudunlukuohjelman toiminnasta

Selaimesta riippumatta NVDA puhuu liikaa kalenterikomponentissa. Kalenterissa päivämäärien välillä liikuttaessa nuolinäppäimillä, ensin puhutaan päivämäärä kokonaisuudessaan (9.11.2020), tämän jälkeen sarakeotsikko, eli viikonpäivä, jonka jälkeen päivämäärä puhutaan vielä uudelleen. Tämä tuo kognitiivista kuormitusta käyttäjälle, jos kalenteria pitää selata runsaasti.

Kognitiivinen kuormitus lisääntyy erityisesti, jos päivämäärään lisätään ominaisuuksia, kuten "Ei käytössä", "sisältää tapahtumia" tai muita yleisiä kalenteriin liittyviä toiminnallisuuksia.

Tämän lisäksi on huomioitava, että NVDA + Firefox -yhdistelmä on kaikkein "puheliain" kokonaisuudessaan, kun kalenteria ladataan.

Suositus: Napataan kiinni toinen Aria-live region event ja jätetään jälkimmäinen päivämäärä puhumatta.

iOS & Android

VoiceOver puhuu Safari-selaimessa kalenterikomponentin sisällön, kuten normaalin HTML-taulukon. Taulukon sarakeotsikoita ei lueta, joten semanttinen hahmottaminen ei ole viikonpäivien osalta mahdollista. Päivämäärän valitseminen onnistuu helposti tuplaklikkaamalla.

Androidissa Chrome-selaimessa toiminta on pitkälti samanlaista, mutta Androidissa puheen määrä on suurempi, mitä iOS-puolella. Teknisesti ottaen molemmissa käyttöjärjestelmissä kalenteri toimii, mutta semanttinen hahmottaminen ei.

Korjausehdotukset

Taulukossa on käytetty Grid-roolia, jonka yhteensopivuus ei ole apuvälineiden osalta aukotonta. Tämä on osaltaan myös syy siihen, miksi eri selaimet ja apuvälineet toimivat hyvin eri tavalla testatussa komponentissa.

Tällä hetkellä tekninen toteutus on onnistunut, mutta tuki toteutukselle on vielä vajaa. Siksi käyttäjäagenttien osalta on odotettavissa runsaasti erilaisia käytettävyyteen sekä saavutettavuuteen liittyviä ongelmia.

Teknisesti Varmin ratkaisu olisi käyttää perinteistä HTML-taulukkoa, mutta sen kautta toteutettava ratkaisu olisi merkittävästi myös rajoitetumpi nykyiseen versioon nähden.

Sivun HTML Lang-attribuutti puuttuu. Elementtikohtaisia attribuutteja on käytetty. Kyseessä voi olla myös demosivun ominaisuus.

WCAG-kriteerit:

1.3.1 Informaatio ja suhteet

3.1.1 Sivun kieli